20-ter Jahrgang Nr. 51. Jüdische Pester Zeitung. Freitag, 4. Mai. 1888.

Redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Waitzner-Ring Nr. 5.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden Oesterr. W.
Halbjährig 4 Gulden Oesterr. W.
Vierteljährig 2 Gulden Oesterr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 10 Guld. — kr. Ö. W.
Halbjährig 5 Guld. — kr. Ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 50 kr. Ö. W.
Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס ארגאן. ערשיינט וואכענטליך דרייִמאל.

redaction und Administration befinden sich: BUDAPEST, Waitzner-Ring Nr. 5.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden Oesterr. W.
Halbjährig 4 Gulden Oesterr. W.
Vierteljährig 2 Gulden Oesterr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 10 Guld. — kr. Ö. W.
Halbjährig 5 Guld. — kr. Ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 50 kr. Ö. W.
Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

צוואנציגסטער יאהרגאנג נר. 51. 1888 Erscheint wöchentlich dreimal. בודאפעסט, פרייטאג כ״ג אייר. תרמ״ח.

פעראורטהיילט.

פאן איינעם פריסישען גערישטסהאפ וואורדע פאר־נעסטערן אין ארטהייל געפאלט. וועלכעס יענעם פינסטערן, אינטער דעם איינפלוסס דעם אנטיסעמיטישען האפ־רעדנערס שטאקקער שטע־הענדען געלעכטער דייטליך נעגען, אנט. דאסס דעם אנטיסעמיטסמוס דאס אינווערע האנדווערק גע־לעגט ווערדען זאלל.

אין מארבורג וואורדע דער פאלקס־שול־לעהרער פערדינאנד פענ־נער ווענען בעשימפפונג דער יידישע רעליגיאן צו פיער־צעהן טאגען געפאנגניסס פער־אורטהיילט. דער פעראורטהיילטע האט־טע אין איינער פערזאמלונג געזאגט: „דער תלמוד איזט דאס געזעטצבוך דער יודען, דערזעלבע גילט נור פאס יודען צום יודען אונד געשטאטטעט עס דיעזעס, דיא כריסטען צו בעטרעגען אונד צו בע־שטעהלען. טהיט דיעס דער יודע, איזט ער איין שופט אין דען אינען דער כריסטען; טהוט ער עס ניכט, דאנן איזט ער איין שופט אין דען אינען דער יודען, איין שופט איזט ער איך אללע פאללע.“

ווער האבען אין צווייא אויספיהרליכען בעריכ־טען דיעזע וואכע דען נאנז דער פערהאנדלונג גע־שילדערט, וועלכע זיך אום פאלגענדע הויפטפראגען דרעהטע:

1. האט דער תלמוד פיר דיא יודען געזעטצעס־קראפט אונד איזט איינע בעשימפפונג דעם תלמוד איינע בעליידיגונג דער יידישען רעליגיאן?

2. שטעהט אים תלמוד, דאסס מאן דא כריס־טען בעטרעגען אונד בעשטעהלען דירפע?

דיא לעטצטערע פראגע וואורדע פאן דען ביידען אלס זאכפערשטאנדיגע פערנאמענען אוני־ווערזיטאטס־פראפעססארען ענטשיידען פערנייגט. דיא ערסטע פראגע האט הערר פראפעססאר דע לאגארד עכענפאללס פערנייגט. דאך הערר פראפעססאר דר. קאהען האט דיעזעלבע בע־יאהט. וועלכעס דיעזער ביידען נוטאטען מעהר גלויבען פערדיענט. וועלכעס מעהר אויטאריטאט בייצומעסען איזט, דאס־יבער קאנן קיין צווייפעל אבוואלטען, אונד דער פערגלייך, דען דער נכט־יידישע שטאאטסאנוואלט בערטראם צווי־שען דיעזען ביידען נוטאטען צאנ. וואר פיר הערן פראפעססאר דע לאגארד אין נעראדעצו פערניכטענדער.

הערר פראפעססאר דר. קאהען איזט קיין ארטהאדאקסער יודע, ער איזט ארדענטליכער פראפעססאר דער פילאזאפיע אן דער מארבורגער אניווערזיטאט אונד האט עס אפען פאר גערעכט איינגעשטאנדען, דאסס אין דעם תלמוד מאנכעס פארקאממט, וואס אידם, דא ער פילאזאף איזט, ניכט גאנץ צוזאגט; אבער ער פיהלטע זיך נגדרונגען, דער וואהרהייט דיא עהרע צו געבען, דאסס פיר דען גלייבענען יודען אללעס אים תלמוד בינדענד איזט אלס דיא איבערלעפערטע לעהרע, דיא מאנעס אויף דעם בערג גיי גענעבען וואורדע. דאסס דער תלמוד איינע קודיפלע אונד גרונדלאגע דער יידישען רעליגיאן איזט, דיא דיבעל ועלבסט.

דיא בעגרענדונג דעם איינגאנגס ערוואהנטען ארטהיילס לייגט אזו נאך ניכט וואהרליך פאר, אבער דער גריכטסהאף שיינט גלייך דעם שטאאטסאנוואלט זיך דען אויספהרונגען דעם גע־לעהרטען הר. קאהען אנגעשלאסען צו האבען.

דאס אורטהייל איזט ניכט גאר צו עמפפינ־ליך, אונד מאנכער אנטיסעמיט מאכט געדענק 14 טאגע בריממען, אום דיא יודען מיט זיינער גאנצען גאללע בעגייפערן צו מאנען; אבער דיא הויפט־ואכע איזט, דאסס אבגע צוויא פראגען פאר איי־נעם גריכטסהאפ ענטשיידען וואורדען, ענטשיי־דען — וויא בייא אנפארטייאישער בעאורטהיילונג נאר ניכ אנדערס מאגליך — צו נוסטען דער יודען אונד איהרער אים תלמוד נייערערגלעגטען ערהא־בענען ווטטענגעוועצע.

איים דעם אסטערדייכישען פארלאמענט.

נעסטערן פערואורזאכטע דער אלטע שקאנ־דאלמאכער לועגער, דער דך טאגליך מעהר אלס יודענפרעססער ענטפופפט, איינען נייען שקאנדאל אים אסטערדייכישען אבגעאָרדנעטענהויז. בייא דער בעראטונג איבער דען באדשעט־טעל „שוך־אויפזוכט שלוג לייגער לארם דאריבער, דאסס דאס וויינער שול־וועזען דער „יודען־ליבעראל־לען פארטייא“ פרייזענגעבען וויא. נון צאג דרעדנער נעגען דען דייטשליבעראלען אבגעאָרדנעטען הייגרך סוואבאדא לאו, דעם ער אורקונדענפאל־שונג, מיינאייד אונד פערלעטצונג דעם בריעפגע־הייסנסעס פארווארף. „דיא הערען, זאגטע לוע־גער, „ווערדען גלויבען, דאסס הערר סוואבאדא אין טשעכע וויא, אבער ער איזט אייז גראפסער טשע־כענראפסער אונד צוגלייך אין יודענפרייער. עס איזט זעלבסטפערשטאנדליך, דאסס זיינע ליעבע פאן דען יודען ערוויעדערט ווירד.“

אבו. סוואבאדא ענטגעגנעטע, דאסס לוגער אין לייגער. פערלייטדער אונד עהר־אבשניידער וויא.

אויף איינעם פערלאנגען סוואבאראס אונד מיט צישטיממונג לוגער'ס ארדענטע פראווידענס סמאלקא דיא וואהל איינעס אויס שיסעס אן, וועלכער דיא בעשולדיגונגען לוגער'ס נעגען סוואבאדא אנטערזוכען זאלל.

צור טאגעסגעשיכטע.

אין דעם פארגעסטערן אונטער דעם פארזיטצע ור. מאיעסטאט אין ווען שטאטגעהאבטען געמיינזאמען מיניסטעראטהע וואורדע דער איינבעריפונגס־טערמין פיר דיא דע־לעגאציאנען אויף איינען דער ערסטען טאגע דעם מאנאט יוני אבערייטט.

• •

פאסט האטטע עס דען אנשיין, דאסס אין יוגען איינע פארלאמענטסקריזע בעפארשטעהט, דער זעהר לייכט איינע מיניס־טערקריזע האטטע פאלגען קאנען. דיא טשעכישען אונד דיא קלער קאלען אבגעאָרדנעטען ווישען אים טעפפטער זעלבע דען שטארק דעם אסטערדייכישען אינטערדיסטמיטסטערס הערען פאן גוטש. וועלכער דען איבער־גייפפען דיעזער הערען עגעריש עגטגעגנע־טרעטן. דיא דייטש־ליבעראלען האבען וואהל קיינע אורזאכע, דיעזעס מיניסטער גראם צו זיין. אנדע־רערזייטס אבער וואללען וא זיך נאטירליך קיינע מיהע געבען, איינען מיניסטער דעם קאבינעטס טאאפפע צו אינטערשטיטצען, ווייל וא צו דיעזעם מיניסטעריום אן אפפאוציאן שטעהען. זא איזט פאסט דאס גאנצע אסטערדייכישע אבגעאָרדנע־טענהויז געגען דען מיניסטער גייטש, אונד דעגנאך כלייבט דיעזער אם אמטע. דיעזעס וואונדער בע־ווירקט דער אסטערדייכישע מיניסטעראָווידענס גראף טאאפפע. אלס בייא בעגען דער אונ־טערדיכטס־דעבאטטע דיא טשעכען אונד קלעריי־קאלען געגען הערען פ. גייטש לאוישטרעצטען אונד מיינע מאכטען, אוהם אין מיסטרוויגסויאטוס צו ערטה ילען, ערקלאָרטע טאאפפע איהנען, דאסס ער אונד דאס גאנצע מיניסטעריום, וווען דיעס נעשעהע, אבדאנקען מיססטע. דאס ווירקטע וויא איין וואנ־דערמיטטעל. דיא רעכטע וואורדע רעכט צאהם, אונד דיא קרייזע איזט, נאך בעפאר דיא רעכטע צום אייסבריכע קאם, אויך שאן בייגעלעגט. דענן דיא רעכטע ווייסס וואהל, דאסס וווען טאאפפע אב־דאנקט, דיא הערשאפט זא מאנכער איהרער נעבענפארטייען בעגעדעט וואָרע.

• •

אין דייטשלאנד הערשט איינע גע־ווייסע פערשטיממונגגעגען יוסס־לאנד, דא דיא פאליטישען קרייזע טאגליך מעהר צו דער איבערצייגונג קאממען, דאסס רוסס־לאנד דען קריעגווייל אונד איהן אינערמיליך פארבערייטעט. דיא „פאססישע צייטונג“ זאגט: רוססלאנד ווארטעט נור, בייז דיא עגטווייקקלונג דער דינגע אין פראנקריך ריף זיין. דער רובעל אים אריענט זייגע ארבייט געטהאן האבען אונד דיא רוססישע ארמעע פאללשטאנדיגע געוואפפנעלט זיין ווירד; דאנן ווירד דער צאר האנדעלן.

• •

פירסט פערדינאנד פאן בול־גאריען, דער — וויא ווייר בעריכטט מעלדעטען — יעטצט זיין לאנד בעריייזט, ווירד איבעראלל מיט בעגייסטערונג ענפפאנגען, וואס דיא שפרע־בעגרעטע ווידערלעגונג אלל יענער אים רוססלאנד שטאממענדען נאכריכטען איזט, וועלכע בעזאגען, דאסס דאס בולגאריש פאלק דעם פירסטען אי־בערדריסס, וויא אין גאבראוא וואורדע דער פירסט פאן דער בעפאלקערונג דער פעסטליך גע־שמיקקטען שטאדט אייפ'ס וואָרמעטע בעגריססט. דער פרינץ בעזוכטע דיא שולען, דיא טוך- אונד לעדערפאבריק זאוויא דיא שפיגעריא אונד וואור־דע איבעראלל עגטהוזיאסטיש עמפפאנגען. אבעגדס וואר דיא שטאדט גלאנצער בעלייכטעט; אויף דען אימליגענדען הארען בראנגען פייערפייער. גענען 10 אוהר אבענדס בראכטען עטוא 3000 מעג־שען מיט פאקקעלן, דעם קאנבענכאר דער שולען אונד דער מוזיקקאפעללע אן דער שפיטצע, דעם פרינצען פאר דעסען אבשטיינקוואָרטער איינע הולדיגונג דאר. בייא דעם באנקעט בראכטע דער פרינץ איינען טרינקשפרוך אויף דאס אונגאב־האנגיגע בולגאריען אונד דיא וואהל־פאהרט דער אינדיסטרייללען שטאדט נאכראוא אים. פארגעסטערן אבענדס טראף דער פרינץ אין טירנאוא אין אונד וואורדע אם איינגאנג דער שטאדט פאן אייגער אנגעהייריגען מעגשע־מעגע עגטהוזיאסטיש בעגריססט.

פעראורטהיילט.

פאן איינעם פריסישען גערישטסהאפ וואור־דע פארגעסטערן אין ארטהייל געפאלט. וועלכעס יענעם פינסטערן, אינטער דעם איינפלוסס דעם אנטיסעמיטישען האפ־רעדנערס שטאקקער שטע־הענדען געלעכטער דייטליך נעגען, אנט. דאסס דעם אנטיסעמיטסמוס דאס אינווערע האנדווערק גע־לעגט ווערדען זאלל.

אין מארבורג וואורדע דער פאלקס־שול־לעהרער פערדינאנד פענ־נער ווענען בעשימפפונג דער יידישען רעליגיאן צו פיער־צעהן טאגען געפאנגניסס פער־אורטהיילט. דער פעראורטהיילטע האט־טע אין איינער פערזאמלונג געזאגט: „דער תלמוד איזט דאס געזעטצבוך דער יודען, דערזעלבע גילט נור פאס יודען צום יודען אונד געשטאטטעט עס דיעזעס, דיא כריסטען צו בעטרעגען אונד צו בע־שטעהלען. טהיט דיעס דער יודע, איזט ער איין שופט אין דען אינען דער כריסטען; טהוט ער עס ניכט, דאנן איזט ער איין שופט אין דען אינען דער יודען, איין שופט איזט ער איך אללע פאללע.“

ווער האבען אין צווייא אויספיהרליכען בעריכ־טען דיעזע וואכע דען נאנז דער פערהאנדלונג גע־שילדערט, וועלכע זיך אום פאלגענדע הויפטפראגען דרעהטע:

1. האט דער תלמוד פיר דיא יודען געזעטצעס־קראפט אונד איזט איינע בעשימפפונג דעם תלמוד איינע בעליידיגונג דער יידישען רעליגיאן?

2. שטעהט אים תלמוד, דאסס מאן דא כריס־טען בעטרעגען אונד בעשטעהלען דירפע?

דיא לעטצטערע פראגע וואורדע פאן דען ביידען אלס זאכפערשטאנדיגע פערנאמענען אוני־ווערזיטאטס־פראפעססארען ענטשיידען פערנייגט. דיא ערסטע פראגע האט הערר פראפעססאר דע לאגארד עכענפאללס פערנייגט. דאך הערר פראפעססאר דר. קאהען האט דיעזעלבע בע־יאהט. וועלכעס דיעזער ביידען נוטאטען מעהר גלויבען פערדיענט. וועלכעס מעהר אויטאריטאט בייצומעסען איזט, דאס־יבער קאנן קיין צווייפעל אבוואלטען, אונד דער פערגלייך, דען דער נכט־יידישע שטאאטסאנוואלט בערטראם צווי־שען דיעזען ביידען נוטאטען צאנ. וואר פיר הערן פראפעססאר דע לאגארד אין נעראדעצו פערניכטענדער.

הערר פראפעססאר דר. קאהען איזט קיין ארטהאדאקסער יודע, ער איזט ארדענטליכער פראפעססאר דער פילאזאפיע אן דער מארבורגער אניווערזיטאט אונד האט עס אפען פאר גערעכט איינגעשטאנדען, דאסס אין דעם תלמוד מאנכעס פארקאממט, וואס אידם, דא ער פילאזאף איזט, ניכט גאנץ צוזאגט; אבער ער פיהלטע זיך נגדרונגען, דער וואהרהייט דיא עהרע צו געבען, דאסס פיר דען גלייבענען יודען אללעס אים תלמוד בינדענד איזט אלס דיא איבערלעפערטע לעהרע, דיא מאנעס אויף דעם בערג גיי גענעבען וואורדע. דאסס דער תלמוד איינע קודיפלע אונד גרונדלאגע דער יידישען רעליגיאן איזט, דיא דיבעל ועלבסט.

דיא בעגרענדונג דעם איינגאנגס ערוואהנטען ארטהיילס לייגט אזו נאך ניכט וואהרליך פאר.

ען. דער לאנדר נעמט צו דאס אים תלמיד נכטס דאס שטרוי. דאס מאן בריסטען בעטרי-גען דיר פיש. ער זאגט אבער, דאס דער תלמיד נכט אלס גלויבענס. אנד ווייטענגעטשט בעטראכ-טט ווירדען קאנגע. דעם עגטגעגן שטעהט דאס גוטאכטען דעם הערן פראפעסאר קאהען. איבריגענס איזט יא דער אנגעקלאגט ועלכסט אן ווינער נאגצען. דערע פאן דעם שטארפגעקלאגט אים-גענאגען, דאס דער תלמיד פיר דיא ווירן מאסס-נעבענד וויא. דעם גוטאכטען דעם הערן פראפעסאר לאנדר פעהלט ווערד ווירד ער דער אנשטריך איינער געלעהרטען פארשונג. דיא אנדערע נעמטט ווי דאנגען דאס זאכלוסע, אנגעשטענקט, ווירדנג גוטאכטען דעם הערן פראפעסאר קאהען".

דער שטאאטסאנוואלט בעשפראך גן דיא אנטסעמטשען ווייהלעיען אנד בעייעדטע, דאס דקארטיג דונג אן אנגעדעם צוויאלטער נעשעהען, ווילכעס זיך מיט פארלעבנדאס נעבוי-דעטע נעגנס. ער זאגט ווייטער: דיא ווען ווד גלייכבערעכטיגט. אדדע רעכטע ווערדען פאן מאיזער אנד דיך געשטאנד אנד מיססען פאן דאר אנד נעדערע געשטאנד ווערדען. בעזאנדערס מיססען (דיע ווערדע זיך דער שטאאטסאנוואלט נעגען דען אנטסעמטשען אבזאגארדנגען ב. א ק-ק ל) דיא בייסטאנאבזאגארדנגען שטרעגנ דארבער אנד אגן, דאס דען ווען אדד רעכט אנגעשטאלדט אנד אנפערקלאגט ערדאלטען בלייבט. (בעזעגנג אם פיבלקום.) טראטץ דער פערפאלגנגען אנד בעשאטטערונג דער לעצטען אדדע עפעלדען דיא ווען אדדע אפפלכטען נעגען דען שטאאט אן אנפערטרעטע טייל. דיא ווען דאבען אין רעכט. שטטן אדדעם בזדגערטהומס אנד אדדעם בעקענטטיסטעם צו פארדערן אנד פאר אללעם דאס דער ריכטער דיא אפפלכט אדנגן דיעגן. שטטן צו נעוארטדן. עס דאס נע-מאר אין רעכט דיא ווען אלס פרעמדע צו בע-דארלן. ווייל דיא אים פאלאסטנא שטאטען אנד אנגעדע דערגיגאן דאבען. אלס ווייל דיא יאהגען ווט פעלגן אדדזדערטטן אנטער אנד דיא אלס אלדער דיא אינאמאט דאבען דער ווגעד מאלדאאן אנד נאכטעגדעבע אנגעשאר-פען. ער בעאנטראגט אנד שטראפט פאן דר דיא מאנאטן נעפאנגנטס.

זוגן פאר ווגער אבזיגע אים אטעריקא ערהעלט דער אין שרייבען פאם אדווארקאטן דער מאנטער דעם דרעגן פ. נאלבערג. דער אדווארקאם פרעגט א דן אן. אב ער מיט דעם פרעשאבגנגען אדער מיט דעסען ווייטער פרייא קאריעשאנדוגד דאבע אגד אב ער עשוואם פאן דער לעפאטוללגען פערזענגנג זיגעם בזדגדעם ווייסטן. דער אדווארקאם שריבט: „אז דיא אנטזאנג הדערבער וואדע פאן נאכטער ווכטגגקייט פיר דיא עגטשדדונג דעם פרא-עפסטס, וועלכען דיא מאנטער דעם פערבלכטגנגן נעגען אדדע שטעפטטשטער פארדען. זאללטע הדדר פ. נאלבערג אדדען מטטשדדונגען נעמאכט דאבען, זא בטטטע איך דדינגער אים אומגעהענדע נאכדיגט."

פרער בעאנטוואדטעטע דאס שרייבען דעם אדווא-קאטען אנזיכטליך נגכט, אים אדדן אין אגגעדוטטסטייט צו דאבען, דא אדדם דיא פ'אגגן פערדאכטטן פארקאטטן. אייטפאלגנג וואר עס אדדם אדדך. דאס ער פאן דער ווטטע ווגעם בדודדעם קדדגע אנטווארט אדדד ווגגן בדדדע עדדאלטטן דאטטע — וואר דדדזדלבע פדדללגטע אדדגד-שדדדאלטגן?

ער בעטטלאטס, זיך דאפארט אן ווגגע דדדטאט צו בעגגבגן, אום פדדזגאלגך צו פדדטגן, ווגר אדדגגטדדך ווגגע הדלטע עדדדר פדדדדגגע: דיא ווטטדדע אדדר הדדגן שדדדבטטטטן.

(פארזעטצונג פאלגט.)

פערזאנאלגן

1) דער 1860-ער לאזע.

אים דער אם 1. פעבער 1884 שטאטטגעהאבטען פערגען-צדהונג — ווערלכע ווד אן אגגזדדדם בדאטטע גד 15 פדדאבטגנטדכטגן — ווגרדדן בעטטדדן (1. מאי) אדד-גענדד בדדדגנגדגמטדן בעצאגגן, א. צ.: פדדל דדד הדדטט-פדדבטטד מדט 300,000 פל, אדדם ד 12895 גד 15. דדד צדדדדטד מדדבטטד מדט 50,000 פל, אדדם ד 4827 גד 2 אגגד דדד 3-טד פדדבטטד מדט 25,000 פל, אדדם ד 15272 גד 3, פדדגגד בדדדגגגן: דד 10,000 פל, ד 4742 גד 5 אגגד ד 5198 גד 12.

2) דער קדדדדגד-לאגד.

בדדא דדד אם 1-טטן מאד 1888 טטאטטגדהאבטטן צדדהגגן ווגרדדן אדדגגדד פדדל דדד הדדטט-פדדבטטד מדט 150,000 פל, אדדם ד 2491 2355 1991 1909 1558 1405 1355 1116 656 294 273 3088 2488 3149 3282 3302 3731 3787 אגגד 4077. — דדד הדדטט-פדדבטטד מדט 150,000 פל, דדדל אדדם ד 3302 גד 94, דדד 2-טד פדדבטטד מדט 30,000 פל, אדדם ד 3149 גד 88 אגגד דדד 3-טד פדדבטטד מדט 15000 פל, אדדם ד 3302 גד 20. פדדגגד בדדדגגגן דד: 5000 פל, ד 656 גד 53 אגגד ד 1909 גד 74.

3) דער מדגדבדדדטט-לאגד.

בדדא דדד אם 1-טטן מאד 1888 טטאטטגדהאבטטן צדדהגגן דדדדגד דדגדד פדדל דדד הדדטט-פדדבטטד מדט 15,000 פל, אדדם ד 65495 אגגד דדד צדדדדטד פדדבטטד מדט 3000 פל, אדדם גד 3678, דד 500 פל, בדדדגגגן: גד 31450 אגגד 60443; דד 300 פל, גד 42981 אגגד 47885 אגגד 56623; דד 100 פל, גד 6980 21704 41625 62189 אגגד 66313.

4) דער בדדדטטדדגגד-לאגד.

בדדא דדד אם 1. ד. טטאטטגדהאבטטן צדדהגגן פדדל דדד הדדטט-פדדבטטד מדט 150,000 פל מאד אדדם ד 394 גד 6, דדד 2-טד פדדבטטד מדט 12000 מאד אדדם ד 7624 גד 2, דדד 3-טד מדט 7500 מאד אדדם ד 5732 גד 26 אגגד דדד 4-טד מדט 36 0 מאד אדדם ד 394 גד 11.

5) דער מטאדדגגדטטד דאטטדקדדדדדגד-לאגד.

בדדא דדד אם 1. ד. פאדדגגאטטטגגן צדדהגגן פדדל דדד הדדטט-פדדבטטד מדט 15,000 לדדדד אדדם ד 10800 גד 19, פדדגגד בדדדגגגן: דד 2000 לדדד ד 5242 גד 27, ד 8617 גד 11, דד 1000 לדדד ד 4954 גד 22, ד 11151 גד 26, אגגד דד 500 מדדד ד 4617 גד 38, ד 10798 גד 45.

דדד בדדטטגד אגגדדדד בדדבדדטטד פדדגגטטד-דאטטגן אגגד פדדגדד דדד מדט אדדדגן בדדטטדדגן בדדטטגד דדד אגגדדדד דדדדאטטד אן אגגדדד דדדאטטד דדד בדדדגגגן.

אדדך בדטטגן דדד, דדד אדדדגגד אגגדדדד.

יודישע פעסטער צייטונג

וואטצנער-רינג נומ. 3. בודאפעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Ring Nr. 3.

נעשאפטסבעריכט

געטריידע-געשאפט. ווייצען וואר נעפאדערט פער צו מארקט נעבראכט דיא פריידאג וואר נים — פרייז ווארען אום — קר. דאהער.

ווייצען, פרייס: 1300 מעטער-צענטנער פון 7.60 גולדן, 100 מעטערצענטנער 80.5 קילא 7.50 גולדן, 300 מטרצ. 80.5 קילא 7.55 גולדן, 100 מעטערצענטנער 80 קילא 7.50 גולדן, מעטער-כארן 100 מעטערצענטנער 80.5 קילא 7.42½ גולדן, 200 מעטער-צענטנער 79.5 קילא 7.35 גולדן, 100 מטרצ. 70 קילא 7.35 גולדן, 100 מטרצ. 79 קילא 7.30 גולדן, ווייסגבוגנער 300 מעטער-צענטנער 79.6 קילא 7.45 גולדן, מאנאטערמין 100 מעטערצענטנער 78.5 קילא 7.30 גולדן. (אללעס פער 3 מאנאט.)

כארן 5,75 — 5.80 גולדן.

קוקורוץ 5,70 — 6.25 גולדן.

דיא אפטליכען געטריידע-נאטירונגען דער הייזיגען כארנהאלע זינד: ווייצען:

קוואר.	נאדראונג: fl.kr. fl.kr.	עפטערנאדריג: fl.kr. fl.kr.	פרייס: fl.kr. fl.kr.
77 קילא	6.90—6.95	7 10—7.05	7.15—7,10
„ 78	7.——7.05	7.20—7.15	7,25—7.20
„ 79	7.05—7.10	7.30—7.25	7,30—7.30
„ 80	7.15—7.20	—.——.—	7.40—7.35
„ 81	—.——.—	—.——.—	—.——.—

אראדי ראטה

הערענשניידער

בודאפעשט, ראזענגאססע 7. עקקע ראקאטגאססע.

עמפפיעהלט זיך צור אנפערטיגונג אללער נאטטגען הערדען- אנד קנאבען-קליידער

אים דען פרייסען אנ- אנד אינלאנדישען שטאפ-פען, ווייל אד שטעטס אם לאגער דאבע נאך דער נייסטען פאסאן (בלוי חשש שטאנד).

בעשטעלונגען ווערדען שנעלד אנד פאסאנט אנ-פערטיגט מיט אינגאנדטס פון שבת אנד יום.

Roth Adolf, Herren-Schneider,
Budapest, Königsgasse Nr. 7.

וואכענגספעראדערונגס אנצייגע.

אד בעגדדדד מיד מיטען פ. מ. נאסטען דדדד-מיט אנצייגען דאס מיד דדדד וואכענג פאם 1-טען מאי 1888 אב בודאפעסט, קאנינגגאססע 4, ווי-א-ווי דדד אדצייגען וגאנגע אנד נאכסט דדד מאדלסקאסטדגן זיך בעפדדדדד

JOSEF ROSENBLÜTH, דאכטטגגסאגד
Budapest, Königsgasse Nr. 4.

Eigenthümer: Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZAROLCSI. Budapest, Druck von Sam. Markus. Andrassystrasse Nr. 12.

פריליין קאטאלין פאפא,

ענקעלין דעם ראבבינערס הרב הנאון הצדיק מוה' נאטטליעב פישער ני' משטוהלווייסענבורג בע-ערט זיך מיטצוטהיילן, דאסס זיא פאם 1-טען מאי אן אין דער ראמבאכגאסס נו' 15 עקקע קאנינג-גאסס איינען פושר קאפעעשאנק עט מילכהאללע עראפענעט.

אום גיטיגען אונד צאהלרייכען צושפרוך ביטטעט:

KATALIN PÁPA,
Rombachgasse 15, Budapest.

איינריכטונג
אונד
פערואנונג
פאן
סאדאיואסער-
פאבריקען.
Dr. Eugen v. Wágner,
Budapest.
Soroksárergasse 96.

MERTENS & Comp.

פאטאגראפ'שעס אטעליער
ערסטען ראנגעס.
Budapest, Elisabethplatz Nr. 7.
Ecke Wienergasse.

דאס גראססטע אונד טעכניש אם פאלל-קאמענסטען איינגערישטעט אטעליער.

גרופפענאויפנאהמען
ביז צו 70 פערזאנען, אויסשליעסליך מאמענט-אויפנאהמען ווערדען א יסנעפ'הרט.

אלבילדער איז קונסטאללע אויספיהרונג.

וויכטיג פיר רענאליען-פאבטער.

רום, שלוואוויטץ, טרעבער, ליקאדע אונד עסטיג ערצייגט מאן אהנע אסאראט בילליגסט מיט עסענגען אונד אפטעריסען אין אן

ארנאלד וואטטעריך

נוראפעס, מאגאנגאסס, נעבענאיבער דעם אויר. פעסטעל אפפעריטיף פערנער: הויזנבלאוז, וויינבאלסאם, גלי. צעריק, עגטווירנגספילווער. מיטטעל נעגען אללע ווייג-קראנקהייטען עגט. פערנער: הימבעריואפ אונד ציטראנענואפ פיר נאוגע-פיללונג. דאגן: טומט, גלאנצווייסס, וואשבלויפארבע, קארבאלווירע אונד מארבאלקאלק. פרייזקוראנט אונד מאניפולאציאנסבוכער אין אללען שפראכען גראטיס.

מצבות.

ארנאלד מ. הוסגראבשטיינלאגער
Budapest, Waitzner-Boulevard Nr. 5
(אן שמת אונד וו"ם נעשפרעכן.)

עמפפיעהלט זיך אללען ענען, וועלכע דיא מרוינגע אפלכום דעם גראבשטיינזעטצענס צו ערפיללען האבען. — זעהר שאנע גראבשטיינע אום מאסאר אונד גראניט ווי אין גראסטער אויסוואהל פארראהנדען. קארדעקטע גראווירונגען. זעהר שאנע שריפט. טען מיט עכטער פערגאלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפיהרט.

אדאלף ראטה

הערענשניידער,

בודאפעסט, קאנינגגאסס 7, עקקע ראמבאכגאסס,

עמפפיעהלט זיך צור אנפערטיגונג אללער נאטטונגען

הערענ- אונד קנאבען-קלייידער

איים דען פיינסטען אנ- אונד איינלאנדישען שטאפ-פען, וועלכע איך שטעטס אם לאגער האבע, נאך דער נייעסטען פאסאן (בלי חשש שעטטו).

בעשטעללונגען ווערדען שנעל אונד פראמפט אויסגעפיהרט, מיט אויסנאהמע פון שבת אונד יום טוב.

Roth Adolf, Herren-Schneider,
Budapest, Königsgasse Nr. 7.

דאס בעליעבטעסטע פאטערלאנדישע

זויערוואסער

אונד דיא

מיאדאר אגנעס קוועללע.

זו. ק. אי. ק. האמיט ערצהערצאג אלעף אונד זו. מאיעסט. ק. מילאן פ. סערבען דענע דיעזע זויערוואסער אלס דענערלאסענעס מאהלצעטראנק. לייסטעט אייסצעיכנעטע דיענסטע ביא פערדויאונגסבעשווערדען. בעסטעס מאהל אי. ערפרישונגסגעטראנק. מיט ווייין גענאסען. ערפרייט עס זיך דער וויעלבעפרבריטעטסטען בעליעבטהייט.

יאהרליכער פערבראנד 2,000,000 פלאשע.

הויפטניעדערלאגע פיר אונגארן ביא

L. EDESKUTY,

קאנ. אונג. אונד קאי. הויף.

האפ-מינעראלוואסער-ליעפעראנט.

Budapest, Elisabethplatz Nr. 1.

זא אויך צו האבען אן אללען אפאטהעקען, שפעצעריי האנדלונגען, האפעריס אונד רעסטאוראציאנען.

דיא בעסטען סיפאנס, נייעסטע מאשינען, גאנזפלאשען, מיט גלאקענקיגעל-פערשלוס אונד קאמפלעטע איינריכטונגען פיר זאדא-וואסערפאבריקען ליעפערט דיא

ק. ק. ל. פרייז.

סיפאנס.

אונד

מאשינענפאבריק

CARL POCHTLER

Wien, VII.,
Kaiserstrasse 87.

פרייזקוראנטע גראטיס אונד פראנקו.

בערל שווענצערס

גאסטהויז אין וויען.

איך מאכע דעם פ. ט. פובליקום דיא אנצייגע, דאסס איך מיין בעסטרענאמירטעס יידישעס גאסטהויז אין ווען צור פאללסטען צופריעדענהייט מיינער גאסטע ווא בוחער ווייטער פיהרע, אונד ביטטע אום גיטיגען צושפרוך. איך ווערדע בעשטרעבט זיין, ווא איממער דיא גאסטע דורך גוטע בעדיענונג אונד בעקאנגט גוטע כשרה קאסט צופריעדען צו שטעל-לען. — שאנע, גוט מאבלירטע, גרייטמיגע ציממער ווי איממער צו האבען. אונד ווערדען דיא גאסטע אויף פריהערע אנצייגע בייא דער באהן ערווארטעט.

אכטונגספאל

בערל שווענצערס וויטווע

וויען, II. קלייגע שיפגאסס נו' 24.

געזוכט

ווירד איין טיכטיגער ערציעהער צו 2 קנאבען, דיא דיא עלעמענטאר-שולע בעזוכען. דערזעלבע מוסס בעזאנדערע בעפאהיגונג האבען צום תלמוד-אונטערריכט, פערנער אין דער דייטשען אונד אונגארישען שפראכע פאללקאמען ווערדיגט זיין. געהאלט פער יאהר 200 פל. אונד גאנצליכע פער-פפלעגונג.

REIZMAN HERMAN, Kis-Várda.

Beschreibung und Analyse der „Gisela-Quelle".

Das Wasser der Gisela-Quelle

gehört zu den reinsten und besten Natron-Säuerlingen, wie der Vergleich nebenstehender Analyse mit der Giesshübler „Otto-Quelle" ergibt. Die Quelle ist arm an Kalk, Bittererde und ähnlichen die Verdauung störenden Bestandtheilen, dagegen reich an kohlensaurem Natrium, freier und halbgebundener Kohlensäure.

Der Gebrauch des Wassers der Gisela-Quelle erscheint besonders angezeigt:

a) Bei Sodbrennen, saurem Aufstossen, Störung der Verdauung,

b) Bei Schleimhaut-Entzündungen, bei Magen-Katarrh, katarrhalischer Gelbsucht, Verstopfung, Katarch des Kehlkopfes, Luftröhre, der Bronchien und Lungen, bei Blasen- und Harnröhren-Katarrh.

c) Ganz vorzüglich aber und fast ausschliesslich in allen Krankheiten bei zarten und schwächlichen Frauen, bei durch langwierige Krankheit angegriffenen Männern.

Der Gehalt an freier und halbgebundener Kohlensäure macht dieselbe zu einem Tischgetränke ersten Ranges, verleiht ihm den Charakter natürlichen Sodavassers ohne die Nachtheile dieses für die Gesundheit oft höchst bedenklichen Kunstproductes zu besitzen. Zur Mischung mit Wein ist das Wasser deshalb bestens geeignet und hat auch nicht die Eigenschaft, denselben zu schwärzen; mit Citronen- oder Fruchtsäften gibt es ein dem Champagner ähnliches Getränk.

Analyse der „Gisela-Quelle", *von Prof. A. F. Reibenschuh* Gerichtschem. in Graz. In 10.000 Gewichtstheilen Wasser sind enthalten:		Analyse der Otto-Quelle" GIESSHÜBL *nach Sanitätsrath Dr. Novak* Prof. a. d. Wr. Universität. In 10.000 Gewichtstheilen Wasser sind enthalten:	
A] Fixe Bestandtheile		D. kohlens. Nat.	11·9280
Kohlens. Natr.	11·9930	„ „ Kal.	1·0862
„ Lithium	0·0326	„ „ Lith.	0·1039
„ Calcium	3·3610	„ „ Stront.	0·0298
„ Magnesium	1·6550	„ „ Mag.	2·1339
„ Eisenoxydul	0·1106	„ „ Calc.	3·4384
Schwefels. Kalium	1·7530	Thonerde	0·0290
„ Natrium	0·1752	Kieselerde	0·5941
Chlornatrium	0·9687	Chlorkalium	0·3038
Kieselsaure	0·3201	Schwefels. Kalium	0·3397
B) Flücht. Bestandtheile:		D. kohls. Eisenox	0·0360
Halbgeb. Kohlensäure	7·3812	„ „ Manganox	0·0138
Freie Kohlensäure	25·1888	Org. Substanzen	0·0198
		Fr. Kohlensäure	23·7369
Summe aller Bestandtheile	50·9401	Summe aller Bestandtheile	43·7960

Es ergibt sich also bei Vergleich vorstehender Analysen, dass die Gisela-Quelle an fixen Bestandtheilen die Giesshübler Otto-Quelle sogar übertrifft.

Preise per Flasche	Liter	2	1½	1	½
		27	25	19	14 kr.
Für die leere Flaschen werden vergütet		8	7	5	4 kr.

Zur Bequemlichkeit des P. T. Publikums werden Bestellungen von 5 Flaschen aufwärts in's Haus gestellt.

Zu haben in allen Apotheken, Specereihandlungen, Restaurationen und Kaffeehäuser.

Haupt-Depôt
der

"Gisela-Quelle"

גיזעלא-קוועללע

Reinster alkalischer Sauerbrunn

BUDAPEST,

IV., Karlsring Nr. 26, Ecke Gittergasse.

Haupt-Depositeur J. ANISZ.

Bestellungen werden prompt effektuirt.

Telefon-Adresse: Anisz, Gisela-Quelle.

MATTONI'S ELISABETH SALZBAD

Budapest (Ofen)

Eröffnung am 29. April.

Von glänzendem Erfolg

bei Frauenkrankheiten und Unterleibsleiden,

Ord. Badearzt **Dr. J. Bruck**, Vigadó-tér 1. (Assek.-Palais). Gesunde Lage, billige Wohnungen, gute Restauration. Reger Omnibus-Verkehr mit der Hauptstadt von 5 UhrMorgens angefangen. Franz-Josefs-Platz.

* * *

„צוישען דער טירקיי אונד גריעכענלאנד הערשט איינע ערנסטע שפאנונג. דיא שאן זא ווייט געריתען איזט. דאסס דיא טירקיא אהרען געזאנדטען אים אטהען אונד גריעכענלאנד זיינען געזאנדטען אים קאנסטאנטינאפעל אבבערופען האט. אונד איך היר – זא וויא אין רומאנין, בולגאריין אונד איבעראלל אים אייענט, וויא מיסהעללינקייטען ענטשטעהען – האט רוסלאנד דיא האנד אים שפיעל. דיא טירקיא האט נאמליך ערפאהרען, דאסס דער רוסישע באטשאפטער, הערר פ. גדליר אפף, דער נייליך אין דער גריעכישען הויפטשטאדט וויילטע, דארט אבמאכונגען וונען איינגע אויפשטאנדעס אין מאצעדאניען גטראפפען האבע.

פערשיערענע נייאגקייטען.

* (אין דער אפגעהאבענען) ווערדען בערייטס פארבערייטונגען צום עמפאנג איהרער מאיעסטאטען גטראפפען. דער קאנינג ווירד אים ליפע דעם מאנאט מאי נאך בודאפעסט קאממען. איהרע מאיעסטאט דיא קאנינין אונד ערצהערצאגין מאריע וואלעריע ווערדען וואהרשיינליך נאך פפינגסטען אויף איינע טאגע היער איינטרעففען אונד דירפטען אויך אין נאדאללא מעהרטאגען אויפענטהאלט נעהמען.

* (קראנפרינץ רודאלף) איזט פארגי סטערן מיטטאגס אין מישקאלץ איינגעטראففען אונד אים האטעל צו דען דריא ראזען אבגעשטיגען. וויעוהל יעדער אففיציעללע עמפאנג פערבעטען וואר, וואירדע דער קראנפרינץ אין דען שטראففען דער שטארבע. וויא דאס פיבליקום איין דיכטעס שפאליר בילדעטע, מיט בעגייסטערטען עלענרופען בגריففען. – נעסטערן בעוכטיגטע דער קראנפרינץ אין מישקאלץ דיא קאסערנע, וואהנטע דער רעגימענטס-אבטיג בייא אונד ריישט מיטטאגס, פאס צאהלרייכען פיבלי-קום מיט ערינרופען בגריففען, נאך אנגנוואר אב, וויא הייטע פריה דיא בעוכטיגונג דער טרופפען בעגאנען.

* (אים בעגינדען דעם דייטשען קאזאר) איזט ווידער איינע בעסערונג אינגעטרעטען. איינע בערלינער דעפעשע זאגט: „דער קאיזער אבערוויעדעט דאס נעפיהל דער שוואכע מיט פרעשטיליבער גיסטעגגעגערינג.“

* (גייע דייטשע מינצען.) דיא ערסטען גאלדשטיקקע מיט דעם בילדניסס דעס קאיזערס פריעדריך דער גפראגט אונד דעם קאיזער פארנעלגנע וואהרען. דיא פראגונג איזט, וויא מאן אים בערלין בערייטעט, נאנץ פארצעגלך איסגעפיהרט. דער קאפף דעס עדלען מאגארכען טרעטט אין שפיעבערער אהגלייכייט הערפאר. דיא אומשריפט לויטעט: „פריעדריך דייטשער קאיזער קאנינג פאן פריסען.“ דיא וואפפענזייטע צייגט דען דייסאדלער מיט דער אומשריפט: „דייטשעס ריך 1888, 20 מארק.“

* (אוים דעם הייליגען לאנדע.) אין אפפע ערהאלט דיא פארזיצער אלאנס אזור.“ אינע יידישע אקקערבויא שולע, איבער דערען טהאטיגקייט דער לעטצטע בערייכט פאלגנדעס עגטהאלט: אים מאנאט יאנואר האטטען ווייר אבוועכסעלנד שאנוס וועטטער אונד רעגענגיסס, אים פעבער הינגעגען – ווידער אללעס ערוואר טען – גר וועיג רעגען, וואהרוך דיא געטרייידע-ערנטע בייא אינו ווהר צווייפעלהאפט געוואהרען איזט. דיא טראككענהייט האטטע בערייטס דיא פערבייטונג איינעס ווארמעס צור פאלגע, דער דאס וואכסען הינדערט. אויך אים געמיזע-נארטען איזט דער וואסערמאנגעל ווהר פיהלבאר אונד הינדערנד. דיא צאנלונגע דער שולע וואהרען בייס רעבעבויא. בייא דער בעשניידונג דרעזעלבען אונד בייא דען שאففלונגען בעשאففטען. דער גיע באהען איזט געבעגטע אונד ווערדען דייא פערשיעדענע טהיילע געففאנגען. דער דרייטטע טהייל איזט אין פריהער אין שלעכטעם צושטאנדע געוועזענע ווייגנארטען. דעففען הערשטעללונג אזו פיעל צייט גנקאסטעט האט, יעמענט ווערדע ווייר הייר אין דייטליכער דייהנففאלגע מיט גומפערן פערזעהען. דיא פערשיערענען איינהיימישען אונד פרעמדען רעבען אנففלאנצען, אים דערען פאר- אונד נאכטהיילע שטוהרען צו קאנגען. דאנך דער נאففטומטה דעם הערען ס. ה. נאלדשמידט איזט אינזר מאטעריאל אים פיעלע פערבעסערטע אנשטיגונגען בערייכערט ווערדען. דיא אזו גראففע דייגנסטע לייסטען. ווייר האבען יעמצט: איינע פיל-טער צור קלארונג דעם געטרייבטען ווייגעס. אונ-שטרימענגע צום שווייפערן דער רעבענשטאקקע. איינע פלאففען-פערקארקונגס-מאשינע; פיליטערי-וואסערען, אים פליסגקייט אויף בייגע צו שפרענגען. דיא פאן אינזעקטען אדער קראנקהייטען בע-פאללען ווייר; איינע וואנ-מאשינע. דיא אזו גע-שטאטטעט, גערעדע צו זאגען אונד פיעל וואגען ערשארט אז. ז. ז.

* (דיא ראבבינער מאהרענס אונד שלעוויענס) פערזאמעלטען זיך מאיזער פריעדריך אונד גפראגט אונד דעם קאיזער פארנעלגנע וואהרען. דיא פראגונג איזט, וויא מאן אים בערלין בערייטעט, נאנך פארצעגלך איסגעפיהרט. דער קאפף דעס עדלען מאגארכען טרעטט אין שפיעבערער אהגלייכייט הערפאר. דיא אומשריפט לויטעט: „פריעדריך דייטשער קאיזער קאנינג פאן פריסען.“ דיא וואפפענזייטע צייגט דען דייסאדלער מיט דער אומשריפט: „דייטשעס ריך 1888, 20 מארק.“

* (אוים דעם הייליגען לאנדע.) אין אפפע ערהאלט דיא פארזיצער אלאנס אזור.“ אינע יידישע אקקערבויא שולע, איבער דערען טהאטיגקייט דער לעטצטע בערייכט פאלגנדעס עגטהאלט: אים מאנאט יאנואר האטטען ווייר אבוועכסעלנד שאנוס וועטטער אונד רעגענגיסס, אים פעבער הינגעגען – ווידער אללעס ערוואר טען – גר וועיג רעגען, וואהרוך דיא געטרייידע-ערנטע בייא אינו ווהר צווייפעלהאפט געוואהרען איזט. דיא טראككענהייט האטטע בערייטס דיא פערבייטונג איינעס ווארמעס צור פאלגע, דער דאס וואכסען הינדערט. אויך אים געמיזע-נארטען איזט דער וואסערמאנגעל ווהר פיהלבאר אונד הינדערנד. דיא צאנלונגע דער שולע וואהרען בייס רעבעבויא. בייא דער בעשניידונג דרעזעלבען אונד בייא דען שאففלונגען בעשאففטען. דער גיע באהען איזט געבעגטע אונד ווערדען דייא פערשיעדענע טהייל געففאנגען. דער דרייטטע טהייל איזט אין פריהער אין שלעכטעم צושטאנדע געוועזענע ווייגנארטען. דעففען הערשטעללונג אזו פיעל צייט גנקאסטעט האט, יעמענט ווערדע ווייר הייר אין דייטליכער דייהנففאלגע מיט גומפערן פערזעהען. דיא פערשיערענען איינהיימישען אונד פרעמדען רעבען אנففלאנצען, אים דערען פאר- אונד נאכטהיילע שטוהרען צו קאנגען. דאנך דער נאففטומטה דעם הערען ס. ה. נאלדשמידט איזט אינזר מאטעריאל אים פיעלע פערבעסערטע אנשטיגונגען בערייכערט ווערדען. דיא אזו גראففע דייגנסטע לייסטען. ווייר האבען יעמצט: איינע פיל-טער צור קלארונג דעם געטרייבטען ווייגעס. אונ-שטרימענגע צום שווייפערן דער רעבענשטאקקע. איינע פלאففען-פערקארקונגס-מאשינע; פיליטערי-וואסערען, אים פליסגקייט אויף בייגע צו שפרענגען. דיא פאן אינזעקטען אדער קראנקהייטען בע-פאללען ווייר; איינע וואנ-מאשינע. דיא אזו גע-שטאטטעט, גערעדע צו זאגען אונד פיעל וואגען ערשארט אז. ז. ז.

* (דיא ראבבינער מאהרענס אונד שלעוויענס) פערזאמעלטען זיך פארגנסטערן אין ברינן. וא דיא אינטער פארזוסך דעם לאנדעס-ראבבינערז דר. פלאטשעק איינע קאנפערענץ היעלטען, אין וועלכער בעשלאففסען וואירדע, אן דאס אסטערייכישע אבגעגעבענהייט איינע פעטיציאן פאלגענדען אינהאלטעס צו ריכטען: דאס אבגאבערדנעטענהייט וואללע דען נעוטצענטוואירף צור רעגעלונג דער איففערען רעליגיאנסفففففف

אימאלריגישען נענ״אלקאנזול. דעריער קאם איך דיא פערמוטונג, דאסס אין דעם יונגען וואנאבונדען דאס פאר דעבען יאהרען איס נראן געשטאהענע קינד ווידערגעפונדען זין קאנגסט, וועסהאלב ער זא־פארט אין דיא בעטרעפפנדען בעהאדדען שריעב. אונד ווירקליך אזט דער אויפגעגריפפענע יונגע מאנן דער פאר 7 יאהרען פערשוואונדענע, לאנג פערמיססטע קנאבע.

״(איין אויפזעהען ערר־ע־נענדער פראצעסס) וואורדע אם דיענסטאג אין זאפיא אבגעשלאססען, אין וועלכעם דער בולגאריש מאיר פאפאו אונד מעהרערע אנדערע מיליטאר־פערזאנען וועגען אונטערשלאגונג פאן מיליטאר־ - נעלדערן פער־ארטהיילט וואורדען. מיט טהרגאנג אין דען איגענן בעטהייליגטע פאפאיז זיינע אינשילד. ער זאגטע: ״דער פראזידענט ווייס עס, דאסס מיר פאן רוסס־לאנד 200,000 ריובעל אנגעבאטען וואורדען, דיא אך מיט עגטרייסונג צוריקקזיעען. נון בעשולדיגט מאן מיך, אם עטליכע פראנקס אין פערברעכען בע־גאנגען צו האבען״ — אלס דאס איך פיער יאהרע נעפאנגנס לויטעגרע אור־טהייל פערקונדעט וואורדע. שלוכצטע פאפאיז וויא איין קינד.

״(קאמפף מיט עטפלאהענען שטראפלינגען.) אים אלעקסאנ־דרען וורדע בערוכטעט: צוויאנצג שטראפלינגע, דארונטער צוויא צום טאדע פערארטהיילטע מאדדער, ענטקאמען איס דעם צוכטהויז פאן דאמאנגור. פאן דער פאליציא פערפאלגט, פערשאנצטען זיך דיעוועלכען אין אינער מאשעע, נאך ערבימטערטעם קאמפפע אינטערלאנגען דיא שטראפלינגע, פאן דענען פינפצעהן גע־טאדטעט. דיא אבערגען פערוואונדעט וואור־דען. פאן דען פאליציסטען וואורדען פיער גע־טאדטעט אונד אינגהדרייסס פערוואונדעט.

איין בעדערציגענסווערטער אויפרוף.

II.

עקזיסטירט אויף דעם גאנצען ערדבאדען איין זורע, דעסען הערץ נכט האהער שלינג, וועגן ער דאראן דענקט, דאסס אין דעם אינסטנען פאטער־לאנדע זיינער אהנען דער פאם בלוטע זא פיעלער יידישער העלדען אונד מא־טירער געטראנקטע בא־דען אין וועלכעם איזראעלס ריכטער, פראפעטען, גע־זעטצגעבער, קריעגסמאנגער, קאנגע, גלעהרטע אונד זיינע ערלען רוהען, דאסס דיעזער באדען, אויף וועלכעם אונטער דער רוהמרייכען הערשאפט דער מאקקא־באער. איזראעל זיכער זאסס אונטער זיינעם פיינגבוים אונד אונטערזיינעם ווייגשטאקקע, דאס דיעזער באדען יעטצט נאך יאהרטיזענדען פאן דען נאכקאמען עבען דיעזער אהנען בעטרעכטעט אונד קולטיווירט ווירד? אויף דיעזעם געזייהטען באדען האבען דיעזע אונגליקקליכען נאכקאמען ערסט צו פיהלען בע־גאנגען, דאסס אויך זיא מענשען זיינען. דערען ווילגע פריא. דערען עדלעם שטרעבען אינבעשראנקט איזט. דערען אטהמען זיא אינע לופט אין. דיא נכט פאן גיפטגאס דאססע אונד שמאהגעדער פערא־טונג געשוואנגערט איזט. דערען פאנדען זיא צום ערסטען מאל אין איהרעם לידענערייכען לעבען דיא ערזעהנטע רוהע. דען ערקווייקקענדען פריעדען, דאס פערעדערגדע נעפיהל דעס זעלבסטבעוואוססטזיינס.

דיא יידישען קאלאניסטען פאלאסטינא״ס זינד עס, פאן דענען ווער שפרעכען, דיא זיך אז אהרע ברידער מיט דער בימטע ווענדען, דיזע מאנען אהרען בע־דארף אן אתרונגס פאן איהנען בעצעהען, וואהרעם זאלגען ווער אללאהרליך אונזער נעלד דען אונז נאנץ פרעמדען — גריעבען אנהאנגען אונד נכט אונזערען עהרליך ארבייטענדע ברידערן אין ארץ ישראל צו־ווענדען, דא אונז לעטצטערע שאנע אונד בילליגערע וואארע צו פערפעגנע שטעללען.

דיא יודען אונגארנס אללין נעבען, נאך אונ־נעפאהרער שאטצונג, יאהרליך 40,000 פל. אויף אתרונגס איס. פאן דען יידישען נעם ערען אונזערעם לאנדעם האנגט עס אב, דאסס דיעזע סימע אין צוקונפט דעם אייפבליהען דער יידישען קאלאניען אים הילגען לאנדע צו נימצען קאממע. דיא נעמינדען — דיעזע קאממען הויער יא אין ערסטער ריהע אלס קייפער אין בעטראכט — אונד אייך דיא אינצעלנען יודען זאללען נור פאן אלכען האנדלערן אתרונגס קויפען. וועלכע זיך מיט איגעם. מיט דעם זעגעל דער יידישען קאלאניען פאלאסטינא״ס פערזעהענען בריעף איסטייזען קאנגען, דאסס אהרע אתרונגס איס פאלאסטינא שטאממען. דיא אתרונגס־האנדלער ווערדען דיעזער בעווייגונג רעכנונג טראגען אונד — מא־נען דיא גריעבען נאך זא גלאנצענדע פערשפרעכונגען מאכען, נאך זא פערלאקקענדע אנטראגע שטעללען — מיט דען יידישען קאלאניען פאלאסטינא״ס אינגע־ווימט אין פערבינדונג טרעטען.

הערר ח. ד. ליפפא, דער פערפאססער דעם ״ביבליאגראפישען לעקסיקאן״ אונד ביכהאנד־לער אין ווייען, אין מאנן, דעסען עכט יידי־שער זין, דעסען עדרליכקייט, רעדליכקייט אונד רעליגיעזיטאט יעדעם, דער מיט דעם נעבריעטע דער יידישען ליטעראטור אין אסטערייך אין בעריה־מונג קאממט, בעקאנגט איזט. האט דען פערקויף פאן אתרונגס ארץ ישראל פיר אס־טערריך־אונגארן איבערנאממען. — ווייר גלייבען, דער נוטען זאכע אינען דיענסט צו לייסטען, וועגן ווער דיעזע זיינע נעגנייע אדרעססע מיט־טהיילען. דיא לויטעט:

CH. D. Lippe, Buchhändler, Wien II.,
Praterstrasse Nr. 13.

דאסס יעדער שטרעבענדליבענע יודע דען אתרונגס ארץ ישראל דען פארצוג פאר אללען אנדערען אתרונגס נעבען זאלל. האבען בערייטס פיעלע רבנים וגאונים פערקונדעט. ווער וואללען דיעזע נור ערוואהנען, דאסס התם סופר זצוק״ל שטעטס מיהע אונד קאסטען דארויף פערוועגדעט האט, איר־גען אתרונגס איס ארץ ישראל צו בעצעהען, אלל־יאהרליך אם סכות, דא ער פאר גאטט שטאנד, אים איהן צו לאבפריזען, וואר עס איסטליעסס־ליך אין אתרונגס איס ארץ ישראל, אבער וועלכען דיא ריינען ליפפען דיעזעס גאטטליכען מאנגעס דיא ברכה שפראכען.

דער רוים נעשטאטטעט עס אונז נכט, דער דיא איסשפריכט אללער גאוני זמנינו צו צוטרען, וועלכע עס דרינגענד עמפפעהלען אונד איהרען גלייבענסגענאססען אנס הערץ לעגען, נור אתרונגס ארץ ישראל צו בעצעהען. אונטער אנדערען שרייבט הרב הגאון וכו׳ ר׳ קלונימס הלוי דק״ק נייטשטאדט: ״ווער נור איינען הויך פאן תורה, אונד גאטטעספורכט אים הערצען האט, זאלל טראכטען, נור איבער איר־גען אתרונגס של ארץ ישראל ברכה צו מאכען. ווייל דיעזע אתרונגס בחזקת כשרים זינד, אונד איך איים לעבע צום היילגען לאנדע. על פי תורתנו הקדושה זאלל אלזא יעדער, זא לאנגע אין אתרונגס איס ארץ ישראל צו בעקאממען אזזט, נכט איבער איינען קאפיער ברכה זאגען, אויך דאגן נכט, ווענן דיעזער לעטצטערע שאנער אזזט, אלס אין אתרונגס איס ארץ ישראל.״

ווער זעגען אלזא, וויא ווייטט דיעזע מצוה אזזט. אונד טרעטט דאך הייצו נאך איינע אנדערע מצוה, דיא אונגעדליך נראסס אזזט אונד פאן אללען לעגדערען דעם יודענטהומס אין אלטער אונד נייער צייט האבנגעפריעזען ווירד — דיא מצוה: כל המקיים נפש אחת מישראל. דער דאנערעט עס זיך אום נפשות רבות שבישראל, פיעלע יידישע זעלען צו ערהאלטען. וועלכער יודע קאנגט זיך דער ערפיללונג דיעזער ערהאבענען מצוה ענטציעהען, צו דער אהם זא לייכט נעדע־נגעזיהט געבאטען איזט?

ווייר האפפען: קיינער, דער דעם יודענטהומס אין וואהרהייט אנהאנגט.

פאיללעטאן.

דיא פערקאנגטע שטיעפמוטטער.

(24־סט פאיזטצונג)

פיער רשקאן (פערזיאנס ס. נאלבערג) קאם נאך אייראפא אונד צאג אין דער היימאט ערקונדיגונגען איבער דיינע שוואגערין אונד איבער דיינע נכטען אין. ער האטט דיא ווידערשפרעכונגען אויסהערט. נימאנד אהנטע, וויא נאה ער דען בעטהייליגטען ششאנד, מאן שפראך אונ־נעצוויאונגען. דיא מיסטען פערדאמטען איימא, וויא־ען דער ווישטיג איטעקרייט אונד הערצלאזיגקייט פאר, זאג־שען פאן אייהר, דאסס זיא קיים פרוהיגיצייט אויסנע־הארטען האבע אונד יעטצט שאן פערגענגענסייטיגן מאכע אונד נאך אנדערעם מעהר. דיא וונגענען אבער, וועלכע אנ־דערעם אויסהרייבע, נאהמען זיך דער ווישטיג מיט נראססער וואארמע אן. דיא שילדערטען, וויא מאן איימא דאס לעבען פערבייטערטע אונד וויא מאן דיא יעטצט נכט נור דעם פערמאגנגס, זאגדערן אויך דער ערדע בעריבען וואללע.

אבער דיא מאכטער דיינעם בריודערס האטט דאס איינשטמטיגע אויסהייל, דאסס דיא האנטמהיג אונד פאם אדלטשאלץ פערבלענדעט דיינ.

פיער בעשלאסס, פאר אללעם דיא ווישטיג פערזאנ־ליך קענגען צו לערנען. ער בראכטע אין ערפאהרונג, דאסס דיעזעלבע אין איינעם בארד־אקט ווילל אונד בענאנד זיך דאראהין.

פאיזלעבען, וועגן דיא לוסט האבען, איך אבער נכט, איך נכט!״

נאך דיעזער רעדע בענאנד זיך ווערלאשטיש אין בע־גלייטונג דיינער אפפיציעלע אן דאס בלאמאנזעע. דא וועגען דעם נייגרינגען וואסטיגשאנדעם דער דאמפפער, אויף דעם זיך דער פאלאטען בעפאנד, אם שפראנדע נכט אנלעגען קאנגט, דאפפט יעלאפשטיש אין איינעם באאט דאהין נעלאנגען מיסטען. אללין מאן ווארפטע פערגעבליך לאנגע צייט. יעלאפשטיש ערשיען נכט, דענן אלס דער באנגס זיך דעם אויסר נענאהטעם האטטע, וואנד־טע ער זיך מיט דיעזען וואررטען אן זיין נעפאלגע: ״אפפי־ציערע דער קאיזעליכען ארמעע! דארף איך דאס אויסע פערלאסטען?״

אין שטיטשטעם איסברוכע שטרייצטען דיא אפפי־ציערע אויף איהן אונד ריעפען לוט: ״נין! נין!״

זא עגטפעגנטע זיך יעלאפשטיש ווידער וויא ער נעקאמטען וואר. שטאמט דיינער שיקקטע ער איינען באא־טען מיט דער מעלדונג, דאסס דיינע אפפיציעע איהן נכט פארטלעטטען אונד דאסס ער דעסהאלב נכט קאם־מען קאנגע.

זא וואررד אויס דער איינטמעקנכטס נכטס.

מעלקווייד אונטערהעלט דער באנגס מיטלטס בויסבאטען איינען רענען פערקעהר מיט דען פערבינדעטען דער האפפארטייא, נאכדעם ער זיך פאם פאלאטטגעזעע צו־ריקקגעצאגען האטטע, וואנדטע ער זאפאיס בריעפליכען בע־ריכט איבער דען שטאנד דער דינגע נאך ווידען.

(פארזעטצונג פארגס.)

ראָטהזעל.

וואס מאַ דאס פיר איין רעשער זיין?
זיין וואַסעל איזט פאַן פרייש אונד ביין;
ער האַט צוויי אונד אַ אונד נאַסס אונד ליכט,
דאָך זיעהט ער זעלבער דורך זיא ניכט.
ער יעשעט אָהנע צוים אונד שפּאַרען,
אינד, מיינער טייער!
ער האַט דאָבי:
דיא פיססע — הינטער דען אָהרען.

חידה.

(מאת החכם דר. מ. ראָשענבורג, הומ׳.)

דחדת הסוס (אָפּסעלשפּרונג).

במרת „מוכב“ מתחלת החידה, וסתיומה שיר נפלא מלאכת רבי אברהם בן עזרא ז״ל הנודע למבקר נעיון אשר לא נשא פנים גם לאבותי חכמי ישראל, אבל את מאיר עיינו רש״י ז״ל בכר מאיר ויכתוב לכבודו את השיר הנזכר, כלו אומר כבוד.

וענתה בו החידה הזאת,
וכעין דחית סוס תבוא לאות:

יקר	ובישר-	שרום	קונה,	ממלכה	כל	על	חונה,	
באו,	מלאך	תרצתא.	שואל,	ישרתה	אצל	תנסיכה	אל	
הוא	פותח,	עינו	לו	ראתה,	גם	חזק	ערך,	
חיתה,	הוא	בא		התתני- תא	מתני	על-כן	נאר,	
								עיוכה,
ייקות-	כל	בקיר	סתי- ה	ספרי	מימי	מחנה	נגרא	
אל,								
וצבאי,	כשמו-	מציון		פרוש	כונני	פרין	לתורה,	נוסת
	אל,							
סומא,	מא תי-	אור	דתא.	כל	נגיא,	מתן		
	אל,							מער-
								מתה
מרמתה,	מסיני	בו	אתה	שתי-	ד ה,	צמא,	שם	

אייפלאוונג דער ראטהזעל אין נו׳ 48.

I. דעם דייטשען:

שטויב.

II. דער חידה:

יהוא

בן חנני הנביא בדבר ד׳ לחכרת בית אחאב (מלכים א׳ טז׳); יהוא בן נמשי שמלא דבר ד׳ בבית אחאב (מלכים ב׳ ט׳ י״); אותיות אחוי.

ריכטיג האבען געלאזט:

ביידע: הערר ווילהעלם אלעקסאנדער — סטראָסקא.

דאס ד״ר שע, דיא דאמען: מאלווינע לאנג — איללאק, ערנעסטינע נוטמאנן—סאַרא-ענגש, מאנ פיש — ל.-ראזענבערג, רחל שפּערן — סאראסרא, לינא נימאנן — ס.-אקאיטשא. אנד דיא תעריען: מאסוער ביכלער — סאר- וואיז, מ. מוילוואיוך פעליטא.נאדי, יאזעף אדלע־בערגנ- מאס, יוסף גרינבערג-פיסבסוריג, י. ה. קראן— פינסקיכען, לעאָפאלד ווייסס — מעזאפעטי, נעבייריער ווערטהיים־ר— א.-פיזיעש, א. יונגרייז — פיסא-פריעד, י. ב. ביכסמאן אונד מ. גלוקק — קירכדריין, מ. אונגוואר — יאסעפיסאריז, י. שפּערן — סאראסלא, מ. ד. דיימאנן — קאָמאסה, יאזעף גר-נפאלד אינד וז. ל. אונגערלוידער — נאדי-מיחאל, א. שפּייער— בארסלאוו, ש. ל. ארצט — סאראנאוו, מיכאעל לאמס — סאנא.

דיא חידה, דיא תעריען: אייזיק נימאנן — ל. ראזענבערג, ישראל קראסוצקי — קראקוי.

נאכטראג

צו דען לאזונגען אין נו׳ 45.

דיא חידה („נגנב, נכן, נגנב“) האבען נאך געלאזט דיא תעריען: י. ראזענשטיין — שטפּשוואר, י. אדלער—בערגנ- סאס, ד. לאזענקאפּף — רוטשע אינד י. יאזוראוויר — קרייסנאפאל.

פרייטאג-פאָיללעטאָן.

דער אידר/ינגע געזאָרדענע בחור.

ערצאָהלונג נאך דעם הנבראישען פון ב. ה. ריין.

(9-טע פאָרטשעטצונג.)

שרה זאה דעם ארמען נמליאל צישעטערנ אונס בליי- כע אנטלישן, זיא ברויטע איהרען איינענען אויגען ניכט, מיט דענען זיא דאך זאה, דאס ער עס איזט; זיא גלייכסע, נור דען שאמען נמר׳אלס, אבער ניכט דיזען זעלבסט פאר זיך צו זערען.

יעטצט ערהאב ער דאס נעבינטע חוסס אונד שפּראך, קוים האבאר:

„זיא דער אללין אין דיזער קאמנר? אונד זיא זינד אלד דיא הייכלער, זיא דאס הויז איהרעס פאטערס בייא דעסען לעבצייטען קוים פאסען קאנטע? ווארום קומטערס זיך יעטצט קיינער אום איך? זינד זיא אללע איינגעשלאפרען? זינד זיא איהרעס לעבהער אנס סינ- סטערע נראב נעפאלנע? זינד זיא אללע מיט בלינדהייט נע- שלאגען, דאס זיא איהר אונד איהרער מוטטער לייד ניכט זעהען? אַ, מהייערעס מאדכען . . .“

ער הייזט סראָטצלך אינגע. זיין הע ין פאָכטע צו מאכטע, דיא נעזאהלע בעטטרמטען איהן צו זעהר. אלס דאס ער ווייטער האטטע רערען קאנגען, ער שלאָס זיינע אייגען, לענגע דיא האנד אן זיינע שטירן אונד עזרהאבדעזע זיא אייגע ווייללע, בין ער זיך ווידער נעפאסטע האטטע.

דאנן שפּראך ער, אייגע שרייטע פאריוראיס נעהענד: „וזיא איזט אייגע מוטטער? וזיא נעהט עס איהר?“

„דאנקע, נמליאל; דיא מוטטער פאָטע באלד.“

„אונד וזיא לאנגע נאך זאללט איהר מאנגעל אונד עטטבעהרונג הולדען? וזיאנן עדרלד וזיזר זיך נאטט אייזער ערבארמען? איזט דאס דער ראהן דעס נעדענקטס, דאס זיינע אונגעהאיינען, וזיגנן ער דאהין אזט, הונגער אונד קאלטע לידען? ער הונטערלעסט אייגען „מוטטען נאטטען“! קאנן דיזער „נוטט נאטטע“ זיינער וזיטטוע אונד וזאזע הונגער שטילדען?“

„נעהט, נמליאל; בענעבט אייך צור רוהע. איהר זיזר קראנק, אונד דיא אויפרעגונג שאדעט אייך נעוויסס. איך דאנקע אייך פאס הערצען פיר דיא זאָ אייגענע מהיילנאהטע אן אונזערעס שיקקזאל, אבער איהר דירפטט אייך אן אייך ערכלטט ניכט פערגעסטען. לאסטט דיא פרעמדע זאָרגע אונד נעבט אייך צופרידען.“

„איך פינדע קיינע רוהע! וזיכערליך פאנדע איך דיא, וזענן איך מיך דיזער הייכלערטטען באנדע אנטרעטטען ווידער, אבער מיין הערץ אזט אין שטיקקע צערריסטען, יעדעס שטיקק בריגנט דיא גרוטעדע קאלטע! איך מאכ- טע דאסלאז דיזענן. דאך מהאגען דונד מיר פערזאגט. דאס זאלצנע נאסס לייד זיינע אפר איך אייך פייער. דאס יעדעס דיזער טאגטען אזט אר איך דאס פייער. דאס אין מיינעס אינגנרן לאדעס. איך קאנן נור דאנן ווידער רוהיג זיין, וזענן מיין הערץ נעהיילט, אדער וזענן עס אין אשע פערוואנדעלט ווירד. דאנן ווערדע איך קיין הערץ מעהר האבען אונד מיר קיינען קומטער מאכען, דיא דעס דיא הערצלאזען אדלע צו וזענע בריגנען — — — דאנן ווירד פרעמדע זאָרגע מיר דיא רוהע ניכט מעהר רויבען!“

„נמליאל!“ רעפ שרה, אין מהאגען אויסברעכענד, „אייר וזאָרטע דורכבאהרען שווערטערן לייד מיין הערץ! אַ, לאסטט מיך אללין . . .“

„איך אייך פערלאסטען?!“ רעפ ער; „אייך, דיא מאכטער מיינעס אינזערנעסטרכען לעהרערס אונד וזאהל- מהאטערס נעמאכט פיר אימטער! דאך יעטצט מוס איך אך אַרב. איך וזילל איינען אנדערען אָרט אויפזוכען, אנדערע מענשען, אייגע אנדערע ווערט! אונד איהר, איהר ווערדעט דאך וזאדשען. בין איך צווייקקאמטע, אום אייך צו ערלאזען, אום אייערע פינסטערניסס אין ליכט צו פער- וזאנדעלן, אום דען ווירדיגע אייערע מאדשען מאטערס אונד מיינעס אין מיר אימטער לעבענדיג רעהרערס צו ער פללען. דיזעער ווילל איזט מיר הייליג אונד טהייער, איזט צו ערפיللען איזט מיינע פפליכט, מיין לעבענסבערוף . . . איהר ווערדעט דאך וזאדשען? . . .

„איך ווערדע וזאדשען,“ פליסטערט דאס מאדכען, „נאנגנ אייך נור רוהע!“ (פאָרטשעטצונג פאָלגט.)

פרייטאג-פאָיללעטאָן.

דער אידר/ינגע געזאָרדענע בחור.

ערצאָהלונג נאך דעם הנבראישען פון ב. ה. ריין.

(9-טע פאָרטשעטצונג.)

שרה זאה דעם ארמען נמליאל צישעטערנ אונס בליי- כע אנטלישן, זיא ברויטע איהרען איינענען אויגען ניכט, מיט דענען זיא דאך זאה, דאס ער עס איזט; זיא גלייכסע, נור דען שאמען נמר׳אלס, אבער ניכט דיזען זעלבסט פאר זיך צו זערען.

יעטצט ערהאב ער דאס נעבינטע חוסס אונד שפּראך, קוים האבאר:

„זיא דער אללין אין דיזער קאמנר? אונד זיא זינד אלד דיא הייכלער, זיא דאס הויז איהרעס פאטערס בייא דעסען לעבצייטען קוים פאסען קאנטע? וזארום קומטערס זיך יעטצט קיינער אום איך? זינד זיא אללע איינגעשלאפרען? זינד זיא איהרעס לעהרער אנס סינ- סטערע נראב נעפאלנע? זינד זיא אללע מיט בלינדהייט נע- שלאגען, דאס זיא איהר אונד איהרער מוטטער לייד ניכט זעהען? אַ, מהייערעס מאדכען . . .“

ער הייזט סראָטצלך אינגע. זיין הע ין פאָכטע צו מאכטע, דיא נעזאהלע בעטטרמטען איהן צו זעהר. אלס דאס ער ווייטער האטטע רערען קאנגען, ער שלאָס זיינע אייגען, לענגע דיא האנד אן זיינע שטירן אונד עזרהאבדעזע זיא אייגע ווייללע, בין ער זיך ווידער נעפאסטע האטטע.

דאנן שפּראך ער, אייגע שרייטע פאריוראיס נעהענד: „וזיא איזט אייגע מוטטער? וזיא נעהט עס איהר?“

„דאנקע, נמליאל; דיא מוטטער פאָטע באלד.“

„אונד וזיא לאנגע נאך זאללט איהר מאנגעל אונד עטטבעהרונג הולדען? וזיאנן עדרלד וזיזר זיך נאטט אייזער ערבארמען? איזט דאס דער ראהן דעס נעדענקטס, דאס זיינע אונגעהאיינען, וזיגנן ער דאהין אזט, הונגער אונד קאלטע לידען? ער הונטערלעסט אייגען „מוטטען נאטטען“! קאנן דיזער „נוטט נאטטע“ זיינער וזיטטוע אונד וזאזע הונגער שטילדען?“

„נעהט, נמליאל; בענעבט אייך צור רוהע. איהר זיזר קראנק, אונד דיא אויפרעגונג שאדעט אייך נעוויסס. איך דאנקע אייך פאס הערצען פיר דיא זאָ אייגענע מהיילנאהטע אן אונזערעס שיקקזאל, אבער איהר דירפטט אייך אן אייך ערכלטט ניכט פערגעסטען. לאסטט דיא פרעמדע זאָרגע אונד נעבט אייך צופרידען.“

„איך פינדע קיינע רוהע! וזיכערליך פאנדע איך דיא, וזענן איך מיך דיזער הייכלערטטען באנדע אנטרעטטען ווידער, אבער מיין הערץ אזט אין שטיקקע צערריסטען, יעדעס שטיקק בריגנט דיא גרוטעדע קאלטע! איך מאכ- טע דאסלאז דיזענן. דאך מהאגען דונד מיר פערזאגט. דאס זאלצנע נאסס לייד זיינע אפר איך אייך פייער. דאס יעדעס דיזער טאגטען אזט אר איך דאס פייער. דאס אין מיינעס אינגנרן לאדעס. איך קאנן נור דאנן ווידער רוהיג זיין, וזענן מיין הערץ נעהיילט, אדער וזענן עס אין אשע פערוואנדעלט ווירד. דאנן ווערדע איך קיין הערץ מעהר האבען אונד מיר קיינען קומטער מאכען, דיא דעס דיא הערצלאזען אדלע צו וזענע בריגנען — — — דאנן ווירד פרעמדע זאָרגע מיר דיא רוהע ניכט מעהר רויבען!“

„נמליאל!“ רעפ שרה, אין מהאגען אויסברעכענד, „אייר וזאָרטע דורכבאהרען שווערטערן לייד מיין הערץ! אַ, לאסטט מיך אללין . . .“

„איך אייך פערלאסטען?!“ רעפ ער; „אייך, דיא מאכטער מיינעס אינזערנעסטרכען לעהרערס אונד וזאהל- מהאטערס נעמאכט פיר אימטער! דאך יעטצט מוס איך אך אַרב. איך וזילל איינען אנדערען אָרט אויפזוכען, אנדערע מענשען, אייגע אנדערע ווערט! אונד איהר, איהר ווערדעט דאך וזאדשען. בין איך צווייקקאמטע, אום אייך צו ערלאזען, אום אייערע פינסטערניסס אין ליכט צו פער- וזאנדעלן, אום דען ווירדיגע אייערע מאדשען מאטערס אונד מיינעס אין מיר אימטער לעבענדיג רעהרערס צו ער פללען. דיזעער ווילל איזט מיר הייליג אונד טהייער, איזט צו ערפיللען איזט מיינע פפליכט, מיין לעבענסבערוף . . . איהר ווערדעט דאך וזאדשען? . . .

„איך ווערדע וזאדשען,“ פליסטערט דאס מאדכען, „נאנגנ אייך נור רוהע!“ (פאָרטשעטצונג פאָלגט.)

נייע בוכער.

ספר תפארת למשה (כולל דרוש אגדה ומיסר אשר דרשתי תלית לכבוד רבן של ישראל מרעהו).

אינטער פאָרשטעהענדעם טיטעל האט הרה״ג ר׳ נרשון שטערן אבד״ק מ. ל ו ד א ש (וועבעבורגען) זיינע אייגע אנלאסס דער סעזידה דער דאָרטיגען חברה קדישא נעהאלטענע דרשה פער- אפענטליכט. דיא בראשורע איזט קלאר צום איינ- פאנג אבער הייך אן נעריינגענעם קלאר צום איינ- דרוקק נעבראכטען אינהאלטע אונד ברינגט מעה- רערע ווערטליך נייסטריכע, ערהעבענדע קאמענ- טאריע אין מילא דאנדתא.

דיא בראשורע איזט אום דען פרייז פאן 30 קר. א. ו. פאס הערן פערפאססער צו בעציעהען.

איינגעזענדעט.

ווער מאנגען אהנען נור וזאָ„ווערע נער אללנ- נעמיינע צריטונג“ עפּפּעהרען, וועלכע, אָ- שאן בעריישענד בילנער אלס דיא אנרעגען נאָפּסען בראָשורע, דיעזעלבען אן דיכהאלטינגען דעם אינהאלטעס אינטערעסיר.

הומאָריסטישעס.

ווייזע שפּריכע.

אין נוטעס ווייב אללד דאס עכא דעס מאנגעס זיין. דעסהאלב מיססען אונערע פרייען וזיא דער ווערערהאלד אימטער דאס לעטצטע וזאָרט האבען.

דיא פאָרנעהמען מאנגער לאסטען איהרע עהע- האלטען זיך ניכט מיט דער קוכע אבגעבען. ווייל דיא צו פיעל קאסטען.

שערץ-ראטהזעל.

דאס מיר אינער. ווער לייכט איזט דאך דאס: ווער גערהט אנס וואסטער אונד ווירד ניכט נאסס.

אויפלאזונג:

מאָנגורו.

בייא דער קאשייער שטאטסקייא-נעמיינדע איזט דיא שטעללע אינעס שיחט ובודק בעל תפלה וקורא פאס 1-טען יוני ל. י. אב צו בעזעטצען. דיא אויף דיזען פאסטען דעפלעקטירענדען וואללען אירהע מיט דען בעפאהיגונגסצייגנישסען פערזעהענען נעזוכע נעבסט אנגאבע דעס אלטערס, דער אנצאהל דער פאמיליענגלידער אונד דער בזיהערענען פער- ווענדונג בייא שפּאטסטענס 15-טען מאי ל. י. אן דען נעפערטיגטען פאָרשטאנד אייגזדענדען. אהרעסנע- האלט 600 פל. — דייזעשפּענען ווערדען נור דען צום פראבע-פאָרטראג בערופענען פערזענען.

Vorstand der israelitischen Muttergemeinde KASCHAU.

VERLAGS- & SORTIMENT-BUCHHANDLUNG
Lager von Goldstickereien
STERNBERG & COMP.
Budapest, Rombachgasse Nr. 16, Ecke Königsgasse.

דיא פיר נאָלדשטיקעריען

אין דער בוראפעטער אנדרעאסוישעל נ נ מיט דעס עיסטען פרוי נ נ אָפּסן מעראלדע אוסנעזיכנעטע פרמא ששעינגערנ עש קאפּס. בוראפעסס, אפּאנאפּסס נ׳ 16 אָפּסרייס צו בילל נעסטע. פייזען מאשערל רוטה, פרונה, חיזה, מסה, בערעקמיגע. ספרי תורה, מסוזרים מ מח ם ומאמנים, פוטר ומזוזה. אייך אויך ראבענגאהרען.ען צו ששיינער בוידענען פ ויגנ; פרוים פאן 10 — 50 קר. אין מאטש אדער בין איינמאר פאן 1,50 — 5 פל. מחווים פאן 20— 50 קר. אונגאריש איבערזעטצונג 1.50 — 4 פל נוין-שה יל נע מיט ווייטשער איבערזעטצונג פאן 4 — 6 פל. שו״ש כתב סופר על אבן העזר 1.20 פל. פרים שוך 1,50 פל. תשובות נודע ביהודה פראנ קמא ותנינא 8 פל. תשובת חיים שאול מהרא 1,50 פל. שו״ש חם צבי 1.50 פל ש׳ יעבץ ב׳ חלקים 1.50 פל. חידושים על נדרים פתחם פוסר 1.20 פל. אייך פערשיעדענע אלטע פפרים.